

"Consellera de transició? De moment, sí"

Pilar Pedraza (Toledo, 1951), consellera de Cultura de la Generalitat valenciana. Doctora en Història, professora titular d'Història de l'Art i escriptora, ha demanat l'excedència en tots aquests fronts per a situar-se sobre l'ull d'aquesta tronada seca que és el món de la cultura. Comença la singladura en solitari amb el dur repte de recompondre les relacions amb els agents culturals, fets mosaic pel seu antecessor.

La situació de divisió i repartiment que viu l'antiga Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, li lleva molt de temps del seu horari, consellera?

—No molt d'esforç, perquè no es tracta d'inventar res, sinó que és una qüestió purament administrativa, però dividir funcionaris, dividir espai, dividir diners és pesat. No es pot ser salomònic, ni hi ha uns barems que t'indiquen com partir, si segons els ciutadans a què atens, si segons el nombre dels funcionaris que tens, si segons els diners que et gastes en inversions... Es pot arribar a unes solucions molt bones, però cal pensar-les molt.

—El fet que les dues conselleries, la de Cultura i la d'Educació, compartesquen l'edifici, no dificulta la lectura sobre la identitat dels dos departaments?

—Potser al principi, sí. Com és una situació heretada, és un poc difícil pensar en la Conselleria de Cultura com un tot, com un *unicum*. Potser si haguérem tingut la sort de tenir un espai emblemàtic al centre de la ciutat, doncs tot hauria resultat, des del punt de vista simbòlic, que és moltes voltes el que importa en cultura, millor. Però no ha estat així.

—Vostè és la primera consellera del Govern valencià, això implica major responsabilitat que si haguera estat conseller?

—Ser conseller és una responsabilitat prou gran per a qualsevol persona, siga quin siga el seu sexe. Potser amb una dona està tot el món més pendent, condicionat per aquesta injustícia històrica que pressuposa que ho farà pitjor. Hi ha una presumpció negativa cap a les dones.

—Per això li ho preguntava.

—En aquest sentit, sí. Et sents més contemplada, per no dir espiada o vigilada, però, en definitiva, el treball és el mateix.

—Si haguera estat home i militant del PSPV-PSOE, hauria recaigut el càrrec en vostè?

—Quina pregunta tan difícil! No tinc ni idea.

—Es molt elemental: si ser dona i ser independent han ajudat a la designació.

—És una pregunta que hauríem de fer a qui va prendre la decisió.

—Vostè, que ho va saber, el dia d'abans, com diuen tots en aquests casos?

—Sí, és la veritat.

—Creu injust que li criticaren que no sabia parlar en valencià.

—És un poc injust perquè aquesta és una comunitat bilingüe, i per tant no és això el que ha de determinar que una persona siga o no conseller. Potser el fet que siga la conselleria de Cultura fa, jo ho comprenc, que ser castellanoparlant siga un *handicap*, una mancança. Jo la note com a mancança de mi mateixa, i ho tracte de remeiar tant com puc, però hi ha formes i formes d'enfocar-ho, i potser l'enfocament és allò que resultava més injust. En certa manera se'm retreia més el lloc de naixement que la llengua. Hi havia certa estranyesa pel fet que una persona nascuda a Toledo fóra consellera de Cultura de la Generalitat valenciana, i això sí que és injust perquè jo sóc valenciana de situació. El departament de Cultura té sempre unes connotacions que no havia de tenir, i potser se li exigeixen unes cartes d'identitat que, a finals del segle XX, no se li havien d'exigir.

—Com va arribar a València?

—Als deu o dotze anys, amb motiu d'un trasllat del meu pare, que era funcionari de l'INP.

—Vostè va ser assessora del president Lerma en matèria cultural. Deu tenir algun criteri format sobre per què es produeix el divorci entre els agents culturals i l'administració després de Ciprià Ciscar.

—Bé, potser expressat així, com a divorci dels agents culturals, és un poc dur. Des de la Presidència es veien tots els problemes, i no només els de l'antiga Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, perquè és un lloc privilegiat per a adonar-se de quins són els principals problemes d'aquesta comunitat. Jo tenia un diagnòstic general dels problemes de cultura, i un diagnòstic de conjunt, general, del que passa a la Comunitat Valenciana o de quins són els nostres problemes de falta de competitivitat, que no només són d'indústria o economia, sinó també de la cultura. Això m'ha anat molt bé per a poder situar els problemes on són, en les relacions de les coses i no en les persones.

—En concret, què creu que provoca el desencant entre els creadors i l'administració? Vostè també és creadora i ho deu saber doblement.

—És probable que hi haja hagut una falta de diàleg. També és veritat que el País Valencià

té un cap -València- en què se centra massa l'atenció, tant dels mitjans de comunicació com dels intel·lectuals o els ciutadans. Això fa que es perda de vista tota la riquesa immensa que hi ha en tota la Comunitat Valenciana. Un està més pendent i es desencanta més de les qüestions personals o de grups de la ciutat de València, i això lleva moltes energies i molta força. Aquesta és una de les raons principals que explica per què no es fa una anàlisi cultural d'aquesta comunitat. Per exemple, durant molt de temps s'ha estat molt més pendent dels problemes de l'Institut Valencià d'Arts Escèniques, Cine i Música (IVAECM), com a organisme quasi administratiu, que és el que en realitat és, que de quin és el panorama teatral: quines són les bones companyies, què fan, com està el circuit teatral, quines ciutats no tenen sales de teatre i caldria dotar-les-en...

—Però València és la capital, i és lògic que genere més atenció, no?

—Sí, però l'administració ha de centrar molt l'esforç en les ciutats mitjanes que tenen una vida molt intensa, i no estar tan preocupada per la ciutat de València.

—És un gremi molt complicat el de la cultura? És més difícil que els altres gremis?

—És difícil perquè no és un gremi. Ni ha de ser-ho. Les altres professions, o els altres gremis, generalment tenen unes reivindicacions, uns punts de vista i uns objectius que són bastant clars i molt professionals. Però en la cultura això no passa, a banda que cadascun dels sectors és molt distint dels altres, i generalment son vasos que no es comuniquen. Per una banda, les personalitats que produeixen productes culturals d'alta qualitat, tendeixen a aïllar-se per una raó molt normal, i per l'altra, hi ha certs sectors que tendeixen a agrupar-se, intentant protegir-se d'una manera gremial, que no és l'apropiada per a la cultura ni per a la creació. Això produeix uns carrisquesos en la màquina de la cultura tremends, i fa que un polític que siga bo haja d'estar molt pendent de per què carrisqueja la màquina i en quins punts, i no pot emetre una normativa, com podria emetre-la en un altre camp, i no pot fer taula rasa. Ha d'anar fent una tasca molt de cirurgia.

—Com pensa refer les relacions amb els agents culturals? Té un pla de xoc, com diuen ara?

—El pla de xoc per al món de la cultura és parlar moltíssim, recuperar la conversa i el diàleg, recuperar la simpatia cap a les coses que fan els altres. I pensar en ells, en les seues obres, en els seus plantejaments i en els seus objectius; no d'una forma administrativa, sinó d'una forma simpàtica, quasi amistosa. Crec que això ho agraeix molt el món de la cultura. És molt laboriós, perquè implica estar molt prop de les persones i les obres, però crec que

“No hi ha plans de xoc, no hi ha subvencions...

Hi ha un acostament, ganes de saber què és el món de la cultura.”

“El que hem de fer, prioritàriament, és trencar gels, que és una cosa barata, que no implica presupost sinó voluntat política.”

no hi ha una altra manera de fer-ho: no hi ha plans de xoc, no hi ha injeccions de diners, no hi ha subvencions... Hi ha un acostament, hi ha ganes de saber què li passa al món de la cultura i mirar si es pot solucionar.

—El novel·lista Ferran Torrent diu que hi ha dues classes d'escriptors, els que treballen i els subvencionats. Això, amb vostè, continuarà igual o canviarà?

—No crec en les subvencions als escriptors. En un moment determinat es pot ajudar un escriptor que té una dificultat. S'ha de ser bastant flexible per a ajudar en aquests casos, però no crec en els escriptors subvencionats. És un model soviètic que no dóna cap resultat. O un model hollywoodenc, que té els escriptors a sou. Això només dóna resultat quan hi ha darrere una indústria tremenda com la del Hollywood dels anys daurats. Però això no ho tenim nosaltres. Aleshores, jo, que he escrit prou, sempre ho he fet en el primer grup, el dels que treballen. Sé que es pot fer. La literatura en aquest país no dóna per a viure.

—De tots els sectors que conformen el món de la cultura, quins són els més damnificats?

—Bé, el dels escriptors n'és un. No hi ha una indústria editorial a la Comunitat Valenciana, a pesar que hi ha algunes editorials estupendes que fan una bona tasca en les dues llengües. Però això és insuficient. Els escriptors estem prou malament i ens hem de buscar la vida fora, en els llocs que disposen d'emporis editorials, com Barcelona i Madrid. Però això tampoc és del tot roí: no es pot tenir tot dins de casa.

—L'escriptor s'ha d'adaptar al mercat?

—Els escriptors no s'adapten al mercat: escriuen.

—Però no haurien de regular aquesta producció segons l'acceptació del producte? Vull dir, si vens, serveixes i ets considerat; si no, ho has de deixar, com en qualsevol altra professió.

—Els escriptors no funcionem així. Per això som tan ruïnosa. El que no ven, generalment, escriu moltíssim. El mercat és molt canviant i molt capritxós. Estem en un món en què la literatura no és un valor, no és un acte hegemònic, i s'ha d'estar a les verdes i a les seques. La misèria de l'escriptor és que si no hi ha afició ni gust per la literatura i en vol escriure, doncs no edita i no guanya diners, però continua escrivint.

—Quins altres sectors estan “en precari”? O no n'hi ha cap que estiga bé?

—Estem tots molt afectats. Ara que, tèdicament, puc fer alguna cosa per millorar aquesta situació, em fa molta tristesa adonar-me que l'administració pot fer realment poc. Però si hi ha voluntat, sí que es pot ajudar. Hi ha un sector que està prou malament en aquesta comunitat, que és el del cine i l'audiovisual. Tenim

una televisió autonòmica que podria ajudar a millorar el sector. Aquesta Conselleria, amb un criteri de modernitat i de promoure una cultura que siga realment contemporània, té la voluntat d'ajudar aquest sector d'una forma molt pràctica. No amb subvencions, perquè potser no hi ha molts diners, però sí a través del contacte que hem encetat amb la televisió autonòmica per a buscar alguna solució.

—*La Conselleria de Cultura té més necessitat de gestió o de relacions públiques?*

—De relacions públiques, moltíssima. No en el sentit protocolari d'inauguracions i copes, sinó de parlar les coses sense prejudicis, sense paranoies ni problemes. Té molta necessitat de fer que el diàleg fluesca per a tots i de produir el desgel entre els compartiments estancs, entre aquests grups que es giren l'esquena d'una manera impertinent i històrica. Aquesta és una comunitat molt rica, però si ens girem tots l'esquena, acabarem empobrits.

—*És que la nostra cultura és, en gran part, girar-nos l'esquena, consellera.*

—Jo no vull creure això, potser perquè sóc una il·lusa. Vull creure que podem viure sense girar-nos l'esquena, perquè tots tenim coses a dir.

—*Les principals línies del seu mandat, es poden explicar?*

—Realment, amb un any i poc més que queda per a les pròximes eleccions autonòmiques, hi ha molt poc temps per a aplicar grans línies. Ja hem parlat de les prioritats: trencar gels, que és una cosa barata, ja que no implica pressupost sinó voluntat política. És una prioritat política que s'ha de fer.

—*No es feia?*

—No és el meu treball jutjar el que s'ha fet o no, sinó donar compte del que jo vull fer. I he començat a fer-ho i he notat que, llevat d'algun cas que ja és quasi d'assistència mèdica, la gent respon molt bé al diàleg i se sent molt bé quan és invitada a participar en un projecte. Una altra línia de prioritats política, no de pressupost, és impulsar la modernitat a través de tots els mitjans de què disposem. Ja no parlo de modernitat rabiosa o postmodernitat de moda o coses per l'estil. Em referesc a allò que va aparèixer ací a principi de l'autonomia, i això va ser positiu, allò de pensar que la Comunitat Valenciana no només era folklore i coses polsoses i regionalistes, sinó que tenia unes potencialitats d'incorporar-se al món europeu

—**En quina situació es troba el llegat de Joan Fuster?**

—**Bona, en el sentit que ja s'ha arribat a l'acord de muntar la fundació en un termini molt breu. Probablement la Generalitat valenciana comprarà la casa de Fuster i la rehabilitarà. I tot el llegat bibliogràfic, degudament catalogat i inventariat, s'hi podrà consultar, i formarà part de la Biblioteca Valenciana. Tenim fixades unes condicions molt bones amb l'hereu per tal que unes persones fitxen els llibres i els escrits del llegat i el cataloguen escrupolosíssimament. Això serà una realitat en un període breu.**

—**La pinacoteca de Fuster entraria en el lot?**

—**Probablement, sí. Però són qüestions que caldria concretar amb la fundació.**

molt importants. És una comunitat exportadora, oberta, on la gent viatja molt, més que en altres comunitats autònomes espanyoles. I això és molt important i va dur a concebre l'IVAM, que és un mitjà excel·lent de modernització, i altres projectes que o bé es van consolidant o bé són més difícils de consolidar i han d'ajustar-se. Però l'aposta és clara: la modernitat.

—*Amb només un any i poc més per a les eleccions autonòmiques, no té la sensació de ser una consellera de transició?*

—És difícil contestar a això... De moment, sí. En aquest moment, sí, tinc aquesta sensació.

—*L'IVAECM és la pedra contra la qual es trenquen el cap tots els consellers?*

—Sembla que és una de les pedres més dures, però jo no pense trencar-me el cap contra cap pedra. Des del principi he tingut clar que l'IVAECM requeria certes operacions i estava

disposada a assumir-les. Fa uns quants mesos que treballo en aquest sentit i estem arribant a una certa solució en termes tècnics i administratius. Ara: això no vol dir que el teatre, la música o la cinematografia hagen de millorar. Millorarem l'instrument. I si està ben afinat i funciona millor, pot ser que millore tot. L'IVAECM es desglossarà en les parts que el constitueixen i funcionarà molt millor. El nostre pla és que la Filmoteca, com a biblioteca o arxiu d'imatges en moviment que és, passe a una direcció general de la Conselleria. La música, igual, a una direcció general, amb la qual cosa es trenca l'institut. I el teatre, per la seua peculiaritat d'haver de ser gestionat d'una forma àgil, perquè cal firmar contractes contínuament, doncs probablement constituïrem un ens públic de dret privat.

—*Però, en concret, quin és el mal que té l'IVAECM?*

—Que és un conglomerat de coses molt distintes i que requereixen una gestió molt diversa. És un còctel incòmode de gestionar. I per una altra banda, els instituts tenen l'avantatge d'una major autonomia pressupostària respecte a les conselleries, però això també és un inconvenient, perquè l'administració, si es desgrega massa, arriba a hipertrofiar-se i a fer-se incontrolable. I no en el sentit polític, sinó en els diners, en la situació del personal... En aquest sentit l'IVAECM tenia unes disfuncions internes difícils d'explicar al ciutadà. I això, amb aquesta reforma s'ha acabat.

Miquel Alberola